

Monika Biesaga (IJP PAN)

Renata Przybylska (UJ, IJP PAN)

„Wielki słownik języka polskiego” w pracy nauczyciela polonisty

**Preprint artykułu, który ukazał się w książce „Polonistyka dziś – kształcenie dla jutra”,
red. K. Biedrzycki, W. Bobiński, A. Janusz-Sitarz, R. Przybylska, Universitas, Kraków
2014, t. 2, s. 169-180.**

W części ogólnej „Podstawy programowej” czytamy:

Jednym z najważniejszych zadań *szkoły podstawowej/ szkoły na III i IV etapie edukacyjnym* jest *kształcenie/kontynuowanie kształcenia* umiejętności posługiwania się językiem polskim, w tym dbałość o wzbogacanie zasobu słownictwa uczniów. Wypełnianie tego zadania należy do obowiązków każdego nauczyciela¹.

Następnie dalej w tymże dokumencie:

Ważnym zadaniem *szkoły podstawowej/ szkoły na III i IV etapie edukacyjnym* jest przygotowanie uczniów do życia w społeczeństwie informacyjnym. Nauczyciele powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystania informacji z różnych źródeł, z zastosowaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, na zajęciach z różnych przedmiotów².

Nie od dziś wiadomo, że nauczyciele języka polskiego są grupą dydaktyków badaj najlepiej zdającą sobie sprawę z ubóstwa słownictwa, a co za tym idzie rosnących trudności komunikacyjnych uczniów polskiej szkoły. Rozumieją oni, że problem efektywności porozumiewania nie zamyka się w wyłącznie granicach cyklu nauczania realizowanego pod kierunkiem konkretnego nauczyciela (jak chcą widzieć to uczniowie), lecz wiąże się przede wszystkim z przyszłością absolwenta, w węższej perspektywie zawodową, w szerszej perspektywie życiową.

Jednym z narzędzi efektywnego poszerzania zasobu leksykalnego uczniów jest słownik wykorzystany w różnorodny sposób na lekcjach języka polskiego. Choć niemal każdy dydaktyk zgodzi się z powyższym stwierdzeniem, podkreśli jednak również trudności w zastosowaniu tego narzędzia w praktyce. W szkolnej bibliotece lub pracowni polonistycznej znajduje się zazwyczaj jeden komplet słowników (drukowanych lub elektronicznych), co utrudnia efektywną pracę oraz uniemożliwia poznanie przez uczniów

¹Podstawa programowa. *Język polski w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum*, opublikowana 25 II 2011 r., zaktualizowana 9 III 2012r., s. 16, 20, www.men.gov.pl (data dostępu: 9 XII 2013r.).

²Dz. cyt., s. 16, 20.

wielorakich możliwości tego rodzaju źródła. Trudno również z przyczyn finansowych wymagać obecności słownika polszczyzny w domu każdego z uczniów.

Choć w Internecie dostępnych jest kilka słowników języka polskiego, zdecydowana większość cechuje się niejasnym autorstwem. Co za tym idzie, znajdujące się w ich zasobach dane (definicje, wzory odmiany wyrazów) są mało wiarygodne. Co więcej, nawet jeżeli dotychczas mieliśmy do czynienia z internetowym słownikiem polszczyzny pochodzącym z renomowanego wydawnictwa, w sieci nieodpłatnie udostępniana była wyłącznie jego ograniczona wersja, co znamienne, pod względem budowy hasła mechanicznie skopiowana ze słownika drukowanego. Tymczasem internetowy hipertekst stanowi współcześnie dla ucznia podstawowy i wyjściowy model wypowiedzi pisemnej, za pomocą której pozyskuje on w efektywny sposób informacje.

Wychodząc naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom potencjalnych odbiorców, także uczniów i nauczycieli, stworzyliśmy „Wielki słownik języka polskiego”. Jest to wszechstronne źródło wiedzy o współczesnej polszczyźnie, od początku pod względem struktury zaprojektowane do funkcjonowania w sieci – operujące zatem w szerokim zakresie hipertekstem i dostępne za darmo dla użytkowników z każdego miejsca na Ziemi³.

Idea tego rodzaju opracowania, upowszechniającego egalitaryzm w dostępie do wiedzy oraz umacniającego pozycję polszczyzny we współczesnym świecie zyskała aprobatę Ministerstwa Nauki oraz Szkolnictwa Wyższego. Projekt finansowany jest od początku ze środków tego resortu, w latach 2007-2012 jako projekt badawczy rozwojowy, od bieżącego roku do roku 2018 w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki jako długofalowa praca dokumentacyjna o fundamentalnym znaczeniu dla dziedzictwa i kultury narodowej. Ponadto w kwietniu bieżącego roku „Wielki słownik języka polskiego” objęty został honorowym patronatem Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Jest to pierwszy po 1989 roku przypadek objęcia przez Senat jakiegokolwiek projektu patronatem (dotychczas różnorakie inicjatywy obejmowane były jedynie patronatem marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej).

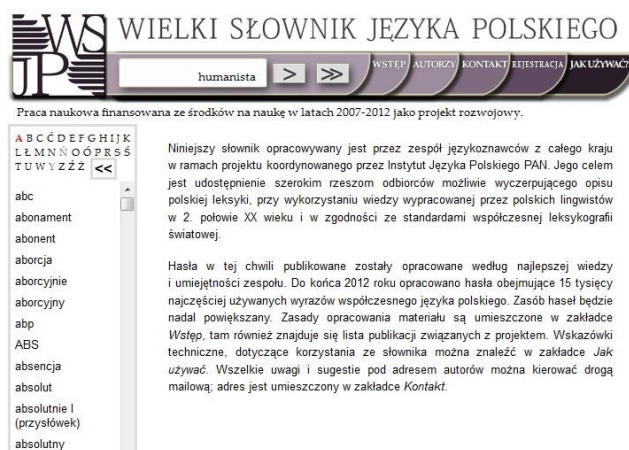
Do końca roku 2012 opracowany został podstawowy zasób słów polszczyzny wraz z nieciągłymi jednostkami pochodnymi od pojedynczych wyrazów: funkcyjnymi typu *w ogóle* czy *przede wszystkim*, idiomami typu *zimny chirurg* czy *końskie szerokości* oraz przysłowiami. Od bieżącego roku siatka haseł uzupełniana jest o tak zwany rozszerzony zasób słów oraz wyrazy i związki wyrazowe nowe w polszczyźnie. W przyszłości pragniemy

³ Por. A. Czelakowska, *Wielki słownik języka polskiego PAN jako słownik elektroniczny*, „Język Polski”, 2012, nr 5, s. 336-347.

rozwijać również projekt multimedialnie, między innymi zamieszczając nagrania dźwiękowe ilustrujące wymowę słów⁴.

W dalszej części tekstu zapoznamy Państwa niejako dwutorowo z budową artykułu hasłowego, techniką wyszukiwania w „Wielkim słowniku języka polskiego” oraz możliwościami wykorzystania słownika w dydaktyce języka polonistycznej.

Po wejściu na stronę „Wielkiego słownika języka polskiego”, www.wsjp.pl, naszym oczom ukaże się podstawowy panel prezentacji. Jego centrum stanowią dwie wyszukiwarki: z lewej strony alfabetyczna wyszukiwarka suwakowa, u góry w centrum wypełniane przez użytkownika pole wyszukiwania. O ile wyszukiwarka suwakowa przeznaczona jest do pozyskiwania z zasobów słownika informacji o pojedynczych wyrazach, o tyle pole tekstowe służy odnajdywaniu nie tylko pojedynczych słów, lecz również frazeologizmów oraz przysłów.

Nawet jeżeli użytkownik nie zna właściwej postaci jednostki nieciągłej, wpisanie pojedynczego wyrazu składowego umożliwi otrzymanie wszystkich artykułów hasłowych zawierających ten element leksykalny. Jest to duże ułatwienie, ponieważ w dotychczasowych słownikach frazeologizmy oraz przysłowia odnotowywane były ze względu na oszczędność papieru przy jednym z wyrazów składowych i pod jednym ze znaczeń opisywanej jednostki (użytkownik odnaleźć musiał właściwe podznaczenie, aby dotrzeć do idiomu).

Następnie do wyboru mamy dwa moduły wyszukiwania: proste (oznaczone pojedynczym symbolem) oraz zaawansowane (oznaczone podwójnym symbolem). Wyszukiwarkom towarzyszą zakładki: WSTĘP, AUTORZY, KONTAKT, REJESTRACJA, JAK UŻYWAĆ?.

⁴ Por. P. Żmigrodzki, *Wielki słownik języka polskiego PAN – stan obecny i przyszłość*, „Język Polski”, 2012, nr 5, s. 321-324.

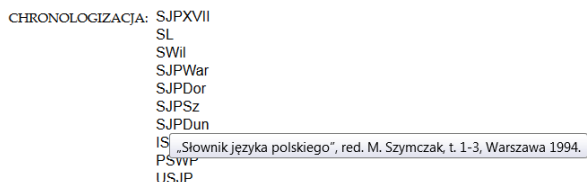
Po kliknięciu w ikonę uruchamiającą wyszukiwanie proste, użytkownik otrzymuje listę haseł słownikowych zawierających interesującą nas jednostkę leksykalną. Jak widać, otrzymana lista w przypadku wyrazu *humanista* jest jednoelementowa, ponieważ słowo nie jest składnikiem żadnej jednostki nieciągłej (idiomu czy przysłowia).

Kliknięcie w podświetlony na czerwono wyraz powoduje przejście do hasła właściwego. Jeżeli na nie spojrzymy, zobaczymy ponumerowane liczbami arabskimi wyrazy lub krótkie sformułowania. Są to tak zwane identyfikatory znaczenia. Przyjmują one formę skróconej definicji lub najczęstszego wyrazu sąsiadującego ze słowem w danym znaczeniu. Dzięki nim możliwe jest bardzo szybkie znalezienie właściwego znaczenia słowa. Rozwiązanie to nie było obecne nigdy wcześniej w słownikach języka polskiego, także elektronicznych, które powielały strukturę hasła słowników drukowanych. Tuż ponad jednostką wyszukiwaną znajdują się dwie zakładki: **CHRONOLOGIZACJA** oraz **POKAŻ WSZYSTKO**.

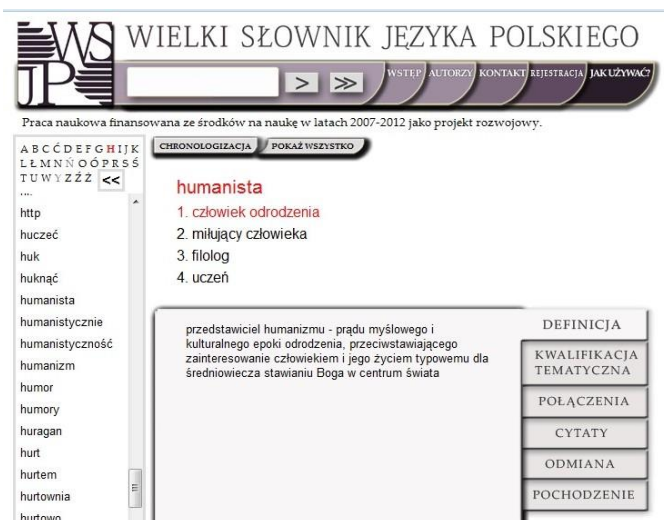
Po kliknięciu w pierwszą z nich otrzymujemy informację na temat dotychczasowych słowników języka polskiego, w których wyraz ten został odnotowany. Jest to informacja cenna, ponieważ pozwala ustalić moment zaistnienia jednostki w systemie leksykalnym języka polskiego. Po skierowaniu kursora na skrót słownika, w dymku wyświetli się rozwinięcie pełnego tytułu tego opracowania leksykograficznego.

Kliknięcie z prawej strony w ikonę **POKAŻ WSZYSTKO** uruchamia przygotowane do wydruku pełne hasło słownikowe, które pozbawione jest odsyłaczy hipertekstowych. Jest to

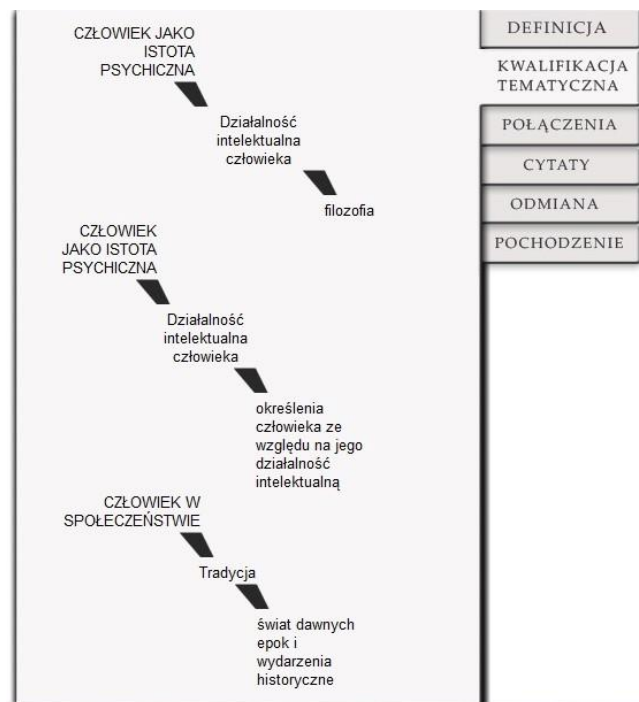
niezwykle wygodne narzędzie, jeżeli będziecie chcieli Państwo pracować z uczniami nad jakimś hasłem, nie będziecie natomiast mieli możliwości użycia komputera.

Po wejściu w pierwszy identyfikator znaczenia przechodzimy do pierwszego podhasła. Jako domyślna wyświetla się definicja, widoczne są również inne zakładki, które odsyłają do pozostałych informacji opisujących jednostkę w tym znaczeniu (KWALIFIKACJA TEMATYCZNA, POŁĄCZENIA, CYTATY, ODMIANA, POCHODZENIE).

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na sformułowania użyte w definicji. Ze względu na zastosowany język jest ona łatwa w odbiorze, pozbawiona zbędnych elementów o charakterze encyklopedycznym, którymi obciążone były niemal wszystkie dotychczasowe słowniki języka polskiego. Zawiera dokładnie tyle informacji, ile koniecznych jest do zrozumienia znaczenia.

To jednak nie wszystko, jeżeli chodzi o przyjazną odbiorcy eksplikację pojęcia. Dodatkową pomocą we właściwym zrozumieniu znaczenia służy KWALIFIKACJA TEMATYCZNA. Jej funkcja polega na umiejscowieniu słowa w danym znaczeniu w sieci pojęć nadrzędnych, które się do niego odnoszą.

Następna w kolejności zakładka, czyli POŁĄCZENIA zawiera podzielony w oparciu o kryteria gramatyczne oraz semantyczne spis wyrazów, które najczęściej sąsiadują ze słowem w danym znaczeniu.

- francuski, polski, włoski; renesansowy; wczesny; znany; wybitny, znakomity **humanista**
- **humanista** (epoki) odrodzenia, renesansu
- **humanista** i myśliciel; pisarz i **humanista**
- uczonego **humanista**
- **humanista** pisał coś

DEFINICJA
KWALIFIKACJA TEMATYCZNA
POŁĄCZENIA
CYTATY
ODMIANA
POCHODZENIE

Po przejściu do następnej zakładki użytkownik słownika ma możliwość zapoznania się z cytatami ilustrującymi znaczenie. W odróżnieniu od innych słowników języka polskiego WSJP zawiera wyłącznie cytaty autentyczne. Nigdy nie preparujemy cytatów. Dobieramy je natomiast tak, aby oddawały jak najlepiej znaczenie, nie tylko jeżeli chodzi o treść, lecz również typ źródła (w przypadku interesującego nas znaczenia słowa HUMANISTA zamieszczony został cytat z podręcznika akademickiego, jak również dwa cytaty z artykułów opublikowanych w działach kulturalnych czasopism).

• Magia średniowiecza, tak pogardzanego przez włoskich humanistów, pociąga dzisiaj wielu pasjonatów. źródło: NKJP: Paulina Korbut: Magia średniowiecza, Gazeta Krakowska, 2006-10-03 • W okresie renesansu znakomita większość humanistów (na Zachodzie Erazm z Rotterdamu, w Polsce A. Frycz Modrzewski) opowiadała się za szkołą jako narzędziem edukacji, a jednocześnie przygotowywania młodych ludzi do życia społecznego. źródło: NKJP: Urszula Augustyniak: Historia Polski 1572-1795, 2008 • Za pomocą antycznych wzorów humanisci wprowadzają znów w obieg kultury europejskiej miłość zmysłową i piękno nagięcia ciała. źródło: NKJP: Andrzej Osęka: Ars Erotica, Gazeta Wyborcza, 1994-01-28	DEFINICJA
	KWALIFIKACJA TEMATYCZNA
	POŁĄCZENIA
	CYTATY
	ODMIANA
	POCHODZENIE

Warto zwrócić również uwagę na skrót NKJP, który obecny jest przy każdym z cytowanych źródeł. Odnosi się on do bazy danych stanowiącej źródło informacji „Wielkiego słownika języka polskiego”. Jest nią Narodowy Korpus Języka Polskiego⁵ - największy istniejący zbiór tekstów współczesnej polszczyzny, zawierający ponad półtora miliarda słów pochodzących, jeżeli chodzi o formę substancjalną, z wypowiedzi pisanych oraz transkrybowanych wypowiedzi mówionych; jeżeli chodzi o typ źródła, z współczesnej literatury polskiej (pięknej oraz naukowej), prasy codziennej i specjalistycznej, nagrań rozmów, tekstów ulotnych i internetowych.

Dzięki tak dużej bazie tekstów źródłowych „Wielki słownik języka polskiego” zawiera wiele nowych związków frazeologicznych oraz nowych znaczeń wyrazów, nieodnotowanych w dotychczasowych słownikach. Jeżeli mowa o idiomach, ich szeroki wybór umożliwia nauczycielowi uniezależnienie się od wąskiej grupy przykładów, powielanej dotychczas uporczywie przez autorów podręczników. Równocześnie dydaktyk otrzymuje dostęp do rozbudowanej bazy rzetelnie i wiarygodnie opracowanych jednostek, które zaintrygują uczniów i będą wdzięcznym przyczynkiem do dyskusji o współczesnej kulturze (np. *duchowa adopcja*, *kłamstwo oświęcimskie*, *mowa nienawiści*, *syndrom opuszczonego gniazda* czy *szklany sufit*).

Przedostatnia z zakładek, ODMIANA, pozwala użytkownikowi zapoznać się z pełnym paradygmatem fleksyjnym wyrazu w danym znaczeniu (łącznie z formami deprecjatywnymi typu *chłopy*, *urzędniki*)⁶.

⁵ www.nkjp.pl (data dostępu: 9 XII 2013 r.).

⁶ Formy deprecjatywne, które wyrażają negatywny stosunek mówiącego do nadmienianej w wypowiedzi grupy osób, występują w mianowniku i wołaczu liczby mnogiej rzeczowników męskoosobowych, por. M. Bańko, *Wykłady z polskiej fleksji*, Warszawa 2002, s. 66-68.

część mowy: rzeczownik rodzaj gramatyczny: m1			DEFINICJA
liczba pojedyncza		liczba mnoga	KWALIFIKACJA TEMATYCZNA
			POŁĄCZENIA
			CYTATY
			ODMIANA
			POCHODZENIE
M: humanista	M ndepr: humaniści		
D: humanisty	M depr: humanisty		
C: humaniście	D: humanistów		
B: humanistę	C: humanistom		
N: humanistą	B: humanistów		
Ms: humaniście	N: humanistami		
	Ms: humanistach		
	W ndepr: humaniści		
W: humanisto	W depr: humanisty		

Rozwiązanie polegające na zamieszczeniu w artykule hasłowym pełnego wzorca odmiany wyrazu nie było możliwe w przypadku słowników drukowanych. Ze względu na oszczędność papieru zamieszczano tabele fleksyjne we wstępie do słownika, ewentualnie przy artykule hasłowym nadmieniane były trudniejsze formy. Tymczasem zarówno poloniści pracujący z młodzieżą polską, jak i glottodydaktycy obserwują na co dzień wielorakie trudności uczniów posługujących się językiem skrajnie fleksyjnym, jakim jest polszczyzna.

Ostatnia z zakładek, POCHODZENIE, przekazuje użytkownikowi wiedzę o języku, z którego wyraz został zapożyczony do polszczyzny, zaś w przypadku wyrazów rodzimych – o wyrazie podstawowym, od którego został utworzony derywat słotwórczy.

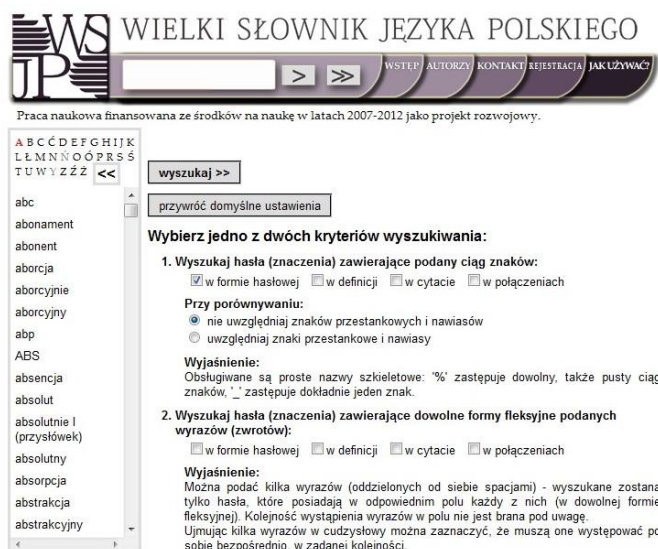
fr: humaniste, niem: Humanist z łac: humanus • Odpowiednik francuski za wł. umanista (L. Ariosto), od umano 'ludzki'	DEFINICJA
	KWALIFIKACJA TEMATYCZNA
	POŁĄCZENIA
	CYTATY
	ODMIANA
	POCHODZENIE

Nieco inną funkcję niż wyszukiwanie proste pełni wyszukiwanie zaawansowane. Jest ono przeznaczone dla tych spośród użytkowników, których interesuje szersze, globalne i problemowe spojrzenie na całe grupy jednostek leksykalnych obecnych w „Wielkim słowniku języka polskiego”. Z racji posiadanego wykształcenia oraz potrzeb związanych z pracą zawodową jedną z takich grup użytkowników są niewątpliwie poloniści.

Wejście do panelu wyszukiwania zaawansowanego dokonuje się poprzez kliknięcie w podwójny symbol przy białej ramce.

Przeszukując zasoby słownika w sposób zaawansowany na użytek pracy dydaktycznej, możemy zawęzić wyniki tylko do tego wyrazu, który nas interesuje (wtedy korzystamy z okna wyszukiwania i wpisujemy analizowaną jednostkę). Możemy również szukać dowolnych wyrazów, które będą spełniały żądane przez nas kryteria (wtedy okno wyszukiwania pozostawiamy puste).

Punkt pierwszy oraz drugi wyszukiwania zaawansowanego służy wyborowi elementów słownika, które chcemy przeszukiwać (forma hasłowa, definicja, cytaty, połączenia). Różnica pomiędzy punktem pierwszym i drugim zasadza się na przeszukiwaniu zasobów słownika pod kątem jakiegoś konkretnej formy wyrazu (punkt pierwszy) lub wszystkich form wyrazu (punkt drugi).

Następnie mamy możliwość wyszukiwania w oparciu o kryteria gramatyczne (części mowy).

Ograniczenia zakresu wyszukiwania:

Wyszukaj hasła typu (podtypu):

- ☒ **zwykłe**
 - ☒ czasownik ☒ liczebnik ☒ przymiotnik ☒ przysłówce ☒ rzeczownik
 - ☒ wykrzyknik
- ☒ **skrótowiec**
- ☒ **skrót**
- ☒ **nieciągłe**
 - ☒ fraza zdaniowa ☒ fraza wykrzyknikowa ☒ fraza rzeczownikowa
 - ☒ fraza przysłówkowa ☒ fraza przymiotnikowa ☒ fraza liczebnikowa
 - ☒ fraza czasownikowa
- wyszukaj tylko hasła będące:**
 - ☐ przysłówiami
- ☒ **funkcyjne**
 - ☒ komentarz metatekstowy ☒ modyfikator deklaratywności
 - ☒ operator metapredykacyjny ☒ partykuła ☒ przyimek ☒ relator ☒ spójnik
 - ☒ łącznik ☒ zaimek pytajny

Wreszcie możemy pozyskiwać jednostki opatrzone kwalifikatorami, czyli o zakresie użycia ograniczonym ze względu na różnorodne kryteria (na przykład słownictwo potoczne, książkowe, urzędowe czy młodzieżowe, które stanowiło będzie doskonały punkt wyjścia do lekcji poświęconych kulturze języka polskiego, metodom argumentacji czy stylistyce gatunków użytkowych, na przykład urzędowych).

Wyszukaj tylko znaczenia opatrzone kwalifikatorami:

- ☒ dowolnym z zaznaczonych ☐ wszystkimi zaznaczonymi

kwalifikatory chronologiczne

☐ daw.

kwalifikatory ekspresyjne

☐ pejorat. ☐ pogard. ☐ wulg. ☐ żart.

kwalifikatory specjalistyczne dziedzinowe

☐ agr. ☐ anat. ☐ archeol. ☐ archit. ☐ astr. ☐ bank. ☐ bibliot.
☐ biochem. ☐ biol. ☐ bot. ☐ bud. ☐ chem. ☐ choreog. ☐ cyrk. ☐ edytor.
☐ ekon. ☐ elektr. ☐ elektron. ☐ etn. ☐ farm. ☐ filat. ☐ film. ☐ filoz.
☐ fiz. ☐ fizjol. ☐ fot. ☐ genet. ☐ geod. ☐ geogr. ☐ geol. ☐ gór.
☐ hand. ☐ hist. ☐ hutn. ☐ inform. ☐ jeżdż. ☐ jęz. ☐ karc. ☐ kolej.
☐ kosmet. ☐ księg. ☐ kulin. ☐ lit. ☐ log. ☐ lotn. ☐ łow. ☐ mar. ☐ mat.
☐ med. ☐ meteor. ☐ metrol. ☐ miner. ☐ muz. ☐ num. ☐ paleont.
☐ pedag. ☐ plast. ☐ polit. ☐ pras. ☐ praw. ☐ przest. ☐ psych. ☐ pszcz.
☐ rad. ☐ rekl. ☐ rel. ☐ roln. ☐ ryb. ☐ rzem. ☐ socjol. ☐ sport. ☐ spoż.
☐ stom. ☐ szt. ☐ tel. ☐ urb. ☐ wet. ☐ włók. ☐ wojsk. ☐ zool.
☐ zootechn. ☐ żegl.

kwalifikatory specjalistyczne wielodzinowe

☐ kultur. ☐ nauk. ☐ techn.

kwalifikatory zasięg geograficzny

☐ krak. ☐ pozn. ☐ śl. ☐ warsz.

kwalifikatory zasięg stylistyczny

☐ książk. ☐ pot. ☐ urzęd.

kwalifikatory zasięg środowiskowy

☐ młodz. ☐ przestęp. ☐ środ.

Z zasobów słownika możemy również wyodrębnić wyłącznie jednostki cechujące się pochodzeniem z określonego języka, czyli zapożyczenia (przykładowo italianizmy będą dobrym punktem wyjścia przy wprowadzeniu do zagadnień literatury renesansowej).

Wyszukaj tylko hasła (znaczenia) pochodzące z języków obcych:

☐ amer. ☐ ang. ☐ ar. ☐ austr. ☐ białorus. ☐ bret. ☐ bułg. ☐ celt.
☐ chorw. ☐ czes. ☐ d.-niem. ☐ fiń. ☐ fr. ☐ germ. ☐ gr. ☐ hebr. ☐ hind.
☐ hiszp. ☐ hol. ☐ irl. ☐ jap. ☐ jidysz ☐ łac. ☐ łac. kośc. ☐ łac. śred.
☐ mong. ☐ n.-gr. ☐ niem. ☐ n.-łac. ☐ norw. ☐ osm. ☐ osm.-tur. ☐ pers.
☐ p.-gr. ☐ p.hebr. ☐ p.-łac. ☐ port. ☐ ros. ☐ rum. ☐ sanskr.
☐ serb.-chorw. ☐ słowac. ☐ st.-cz. ☐ st.-fr. ☐ st.-rus. ☐ st.-w.-niem.
☐ śr.-d.-niem. ☐ śr.-g.-niem. ☐ śr.-hol. ☐ śr.-w.-niem. ☐ tat. ☐ tur. ☐ ukr.
☐ węg. ☐ wietn. ☐ wł. ☐ nie określono

Przedstawiając wyżej budowę artykułu hasłowego, wymieniliśmy jako jeden z jego elementów kwalifikację tematyczną, która umożliwia umieszczenie znaczenia słowa w sieci pojęć nadrzędnych. W ramach wyszukiwania zaawansowanego można pozyskiwać z „Wielkiego słownika języka polskiego” wszystkie wyrazy należące do jakiejś kategorii

tematycznej (np. *meble, przedmioty codziennego użytku, określenia człowieka ze względu na jego usposobienie, zwroty grzecznościowe i zachowania akceptowane społecznie*). Jeżeli dodamy do kryterium tematycznego filtr gramatyczny (części mowy, np. wyłącznie rzeczownik lub przymiotnik), uzyskamy listę jednostek stanowiących niezwykle atrakcyjne narzędzie służące poszerzaniu zasobu słownikowego uczniów. Mogą oni korzystać z niego w domu, pisząc wypracowanie (po uprzednim instruktażu nauczyciela), można posługiwać się także listami podzielonych tematycznie jednostek w trakcie lekcji. W szkole podstawowej znakomicie sprawdzi się słownictwo związane z kategoriami fizycznymi i najbliższym środowiskiem życia człowieka, natomiast w gimnazjum oraz szkole średniej leksyka wartościująca oraz nazywająca emocje i uczucia, która stanowi swoistą piętę Achillesa współczesnej młodzieży (każdy pozytyw określany jest mianem *fajnego*).

Wyszukaj tylko hasła należące do kategorii tematycznej:

kategoria:

[dowolna kategoria]

ATEMATYCZNY

CZŁOWIEK JAKO ISTOTA FIZYCZNA

CZŁOWIEK JAKO ISTOTA PSYCHICZNA

CODZIENNE ŻYCIE CZŁOWIEKA

CZŁOWIEK W SPOŁECZEŃSTWIE

CZŁOWIEK I TECHNIKA

CZŁOWIEK I PRZYRODA

KATEGORIE FIZYCZNE

wys

przwróć domyślne ustawienia

Podsumowując, „Wielki słownik języka polskiego” otwiera przed nauczycielem polonistą wielorakie możliwości dydaktyczne, dotychczas pozostające poza jego zasięgiem ze względu na brak zaawansowanych narzędzi wyszukiwania w opracowaniach leksykograficznych. Stanowi zatem doskonałe narzędzie realizacji kluczowych celów zawartych w podstawie programowej. Z jego pomocą uczeń nie tylko wzbogaci pod kierunkiem nauczyciela polonisty swój zasób słownictwa. Nauczy się również selekcjonować informacje, co jest niezbędnym warunkiem efektywnego funkcjonowania we współczesnym społeczeństwie informacyjnym. Obie te umiejętności służyć będą uczniowi nie tylko dziś – w szkole, lecz również jutro – w jego dorosłym życiu.